ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ

การวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพ

1. การวัดค่าสีระบบ CIE

เปิดเครื่องวัดสีและ ทำการสอบเทียบ (calibration) ค่าสีด้วยแผ่นสีมาตรฐานและนำตัวอย่างใส่ลงในภาชนะให้มีความสูง 1 เซนติเมตร เกลี่ยผิวหน้าให้เรียบแล้วใช้หัววัดสีทาบลงบนตัวอย่างในแนวตั้งฉากและอ่านค่า แสดงผลการวัดในระบบCIRLAB(L^*,a^* ,b^*)

2. ค่าปริมาณผลผลิตที่ได้ (ธนิกานต์, 2549)

นำผลผลิตที่ได้และวัตถุดิบที่ใช้มาชั่งน้ำหนักและคำนวณตามสูตร

$$\text{ปริมาณผลผลิตที่ได้} = \frac{Wp}{Wr} x100 \ \%$$

โดยให้ Wp = น้ำหนักของผลผลิตที่ได้

Wr = น้ำหนักของวัตถุดิบที่ใช้

3. ความสามารถในการคืนรูป (Doymaz, 2006)

นำเซลลูโลสแห้งละลายในน้ำที่อุณหภูมิห้อง โดยใช้ตัวอย่าง 5 กรัม (W_1) ละลายในน้ำ 200 มิลลิลิตร คนเป็นเวลา 3 นาที ทิ้งไว้ 24 ช.ม. กรองด้วยกระดาษกรองเบอร์ 4 แล้วชั่งน้ำหนักตะกอน (W_2) และคำนวณหาความสามารถในการคืนรูปตามสูตร

$$\text{ความสามารถในการคืนรูป} = \frac{W_2 - W_1}{W_1}$$

โดยให้ W_1 = น้ำหนักของตัวอย่างที่ใช้

W_2 = น้ำหนักตะกอน

4. ความสามารถในการละลาย (Chung, 2006)

นำเซลลูโลสแห้ง 5 กรัม (W_1) ละลายในน้ำกลั่น 250 มิลลิกรัมกวนของผสมทั้งหมดด้วย magnetic stirrer ที่ความเร็วระดับ 5 นาน 30นาที แล้วนำไปปั่นเหวี่ยงด้วยเครื่องเหวี่ยงแยกที่ความเร็ว 3000 รอบต่อนาที นาน 15 นาที รินของเหลวออกไปอบแห้งที่105 °C นาน 24 ชั่วโมง แล้วชั่งน้ำหนักตะกอน (W_2) และคำนวณหาความสามารถในการละลายตามสูตร

ความสามารถในการละลาย $= \frac{W_2}{W_1} x100$ %

โดยให้ W_1 = น้ำหนักของตัวอย่างที่ใช้

W_2 = น้ำหนักของตะกอนแห้ง

5. ความสามารถในการกระจายตัว (อรทัย, 2547)

ชั่งเซลลูโลสแห้ง 2 กรัมและเติมน้ำกลั่นจำนวน 100 มิลลิลิตร กวนด้วย magnetic stirrer ที่ความเร็วระดับ 5 นาน 15 วินาที ดึงตัวอย่างออกด้วยกระบอกฉีดยาขนาด 50 มิลลิลิตร นำไปปั่นเหวี่ยงด้วยเครื่องเหวี่ยงแยกที่ความเร็ว 3000 รอบต่อนาที นาน 3 นาที วัดค่า ความสามารถในการกระจายตัวโดยใช้เครื่อง Spectrophotometer ที่ความยาวคลื่น 690 นาโนเมตร ใช้น้ำกลั่นเป็น blank

6. การดูดความชื้นกลับ (อรทัย, 2547)

การเตรียมโถดูดความชื้นโดยการแยกเอาสารดูดความชื้นในโถออกให้หมดและจัดระบบให้มีความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศเท่ากับ78% (โดยเตรียมได้จากการใช้สารละลายอิ่มตัวของโพแทนเซียมคลอไรด์ใส่ลงไปในโถดูดความชื้น) ชั่งตัวอย่าง 10 กรัม จากนั้นใส่ตัวอย่างลงในโถดูดความชื้น และวัดน้ำหนักของตัวอย่าง 10 กรัมที่ชั่งเริ่มต้น เพื่อหาค่า moisture absorption โดยจดน้ำหนักทุก 24 ชั่วโมงเป็นเวลา 7 วัน

7. ความสามารถในการอุ้มน้ำ (Fabrizio *et al.*, 2005)

ชั่งเซลลูโลสแห้ง 5 กรัมและเติมน้ำกลั่นจำนวน 25 มิลลิลิตร กวนด้วย magnetic stirrer ที่ความเร็วระดับ 3 นาน 30 นาทีนำไปปั่นเหวี่ยงด้วยเครื่องเหวี่ยงแยกที่ความเร็ว 2500 รอบต่อนาที นาน 10 นาที รินน้ำออกมาชั่งน้ำหนัก (W_1) และ นำตะกอนที่เหลือไปชั่งน้ำหนัก (W_2) คำนวณหาความสามารถในการอุ้มน้ำตามสูตร

ความสามารถในการอุ้มน้ำ $= \frac{W_2}{W_1}$

โดยให้ W_1 = น้ำหนักของน้ำ

W_2 = น้ำหนักของตะกอน

8. การถ่ายภาพ SEM และการเตรียมตัวอย่าง

กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนชนิดส่องกราด (SEM) เป็นกล้องจุลทรรศน์ที่สามารถให้กำลังขยาย และแจกแจงรายละเอียด ได้มากกว่ากล้องจุลทรรศน์แบบธรรมดา เนื่องจากความยาวคลื่นของอิเล็กตรอนนั้นสั้นกว่าความยาวคลื่นแสง ทำให้มีประสิทธิภาพในการแจกแจงรายละเอียดสูงกว่า โดยแหล่งกำเนิดแสงอิเล็กตรอน คือ ปืนยิงอิเล็กตรอน (electron fun) ซึ่งเป็นขดลวดทังสเตน มีลักษณะเป็นรูปตัววี เมื่อขดลวดทังสเตนร้อนขึ้นโดยการเพิ่มกระแสไฟฟ้าเข้าไปให้ขดลวดทำให้อิเล็กตรอนถูกปล่อยออกมาจากขดลวดและเนื่องจากอิเล็กตรอนมีขนาดเล็กมาก เพื่อป้องกันการรบกวนของลำแสงอิเล็กตรอน จึงต้องมีการดูดอากาศออกจากตัวกล้องให้เป็นสุญญากาศ เพื่อป้องกันการชนกันของมวลอากาศกับลำแสงอิเล็กตรอน ซึ่งทำให้เกิดการหักเหได้ เลนส์เป็นเลนส์ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าประกอบด้วยขดลวดพันรอบแท่งเหล็ก เมื่อกระแสไฟฟ้าผ่านเข้าไปทำให้เกิดสนามแม่เหล็กขึ้น สนามแม่เหล็กไฟฟ้าทำให้ลำแสงอิเล็กตรอนเข้มข้นขึ้น เพื่อไปตกที่ตัวอย่างวัตถุที่จะศึกษาโดยที่ผิวตัวอย่างที่อิเล็กตรอนตกใส่ จะเกิดสัญญาณอิเล็กตรอนขึ้นหลายรูปแบบซึ่งคล้ายกับการที่แสงตกกระทบวัตถุและสะท้อนออกจากผิววัตถุ ถ้าผิวตัวอย่างเรียบก็จะให้สัญญาสะท้อนอิเล็กตรอนได้ดี แต่ถ้าผิวตัวอย่างเป็นหลุมลึกก็จะไม่ให้สัญญาณหรือให้ได้น้อย ซึ่งdetector สามารถรับสัญญาณ สัญญาณที่ได้จะนำมาขยายให้มีความแรงที่เหมาะสมแล้วนำมาสร้างเป็นภาพ ส่วนใหญ่ใช้ศึกษารายละเอียดของพื้นผิวของตัวอย่าง เช่น ลักษณะพื้นผิวด้านนอกของเนื้อเยื่อและเซลล์ หน้าตัดของโลหะและวัสดุ เป็นต้น การสร้างภาพทำโดยการตรวจวัดอิเล็กตรอนที่สะท้อนจากผิวหน้าของตัวอย่าง ซึ่งภาพที่ได้จากกล้องจุลทรรศน์ชนิดนี้จะเป็นภาพสามมิติ (พรรณทิพย์, 2550)

ขั้นตอนการเตรียมตัวอย่างแห้งสำหรับถ่ายภาพด้วยกล้อง SEM ในงานวิจัยในครั้งนี้โดยสถานบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การตัดชิ้นตัวอย่าง (cutting) ตัดตัวอย่างแห้งให้พอดีกับฐานทองเหลือง
2. ติดตัวอย่างด้วยกระดาษกาวลงบนฐานทองเหลืองเพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ขณะถ่ายภาพในสภาวะสุญญากาศ
3. การฉาบทอง (coating) เคลือบตัวอย่างด้วยแผ่นทองคำโดยเครื่อง Sputter Coater (SPI-MODULE, U.S.A.) ใช้กระแสไฟฟ้า 18 mA เป็นเวลา 40 วินาที เพื่อให้ตัวอย่างสามารถนำไฟฟ้าและสะท้อนอิเล็กตรอนได้
4. นำตัวอย่างไปศึกษาด้วยกล้อง SEM โดยเลือกใช้โปรแกรม High Vacuum ที่กำลังขยาย 500 เท่าและแรงดันไฟฟ้า 15 กิโลโวลต์

ขั้นตอนการเตรียมตัวอย่างเปียกสำหรับถ่ายภาพด้วยกล้อง SEM ในงานวิจัยในครั้งนี้โดยสถานบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การตัดชิ้นตัวอย่าง (cutting) ตัดตัวอย่างเปียกให้พอดีกับฐานทองเหลือง
2. ติดตัวอย่างด้วยกระดาษกาวลงบนฐานทองเหลืองเพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ขณะถ่ายภาพในสภาวะสุญญากาศ
3. การแช่แข็ง (freezing) โดยใช้ไนโตรเจนเหลวทำให้ตัวอย่างแข็งตัวเพื่อคงสภาพของตัวอย่าง
4. นำตัวอย่างไปศึกษาด้วยกล้อง SEM โดยเลือกใช้โปรแกรม Low Vacuum ที่กำลังขยาย 500 เท่าและแรงดันไฟฟ้า 15 กิโลโวลต์

ภาพที่ได้มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติและเป็นภาพขาวดำเพราะกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด SEM เป็นกล้องที่ใช้ศึกษาโครงสร้างหรือองค์ประกอบพื้นผิวของเซลล์เนื้อเยื่อ และวัตถุได้โดยทำให้องค์ประกอบต่างๆ ของเซลล์หรือวัตถุให้มีความเข้มของเงาแตกต่างกัน

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมี

การวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมี

1. การวิเคราะห์ปริมาณความชื้น (AOAC, 2000)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. จานอลูมิเนียมมีฝาปิด (moisture can)
2. โถดูดความชื้น (desiccator)
3. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์ ชั่งน้ำหนักได้ละเอียด 0.1 มิลลิกรัม
4. ตู้อบลมร้อนแบบไฟฟ้า

วิธีวิเคราะห์

1. อบ moisture can พร้อมฝาปิดในตู้อบไฟฟ้าที่อุณหภูมิ 100±2 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที ทำให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนัก (W_1)
2. ชั่งตัวอย่างให้ทราบน้ำหนักแน่นอน 5 กรัม ใส่ใน moisture can ที่ผ่านการอบและทราบน้ำหนักแน่นอน (W_2)
3. นำ moisture can ที่ใส่ตัวอย่างแล้วไปอบในตู้อบไฟฟ้าที่อุณหภูมิ 100±2 องศาเซลเซียส โดยเปิดฝาออก อบเป็นเวลานาน 3 ชั่วโมง
4. นำออกจากตู้อบโดยปิดฝาทันทีและทำให้เย็นในโถดูดความชื้น แล้วชั่งน้ำหนักไว้
5. นำไปอบซ้ำหลาย ๆ ครั้งจนได้น้ำหนักคงที่ (W_3)
6. คำนวณปริมาณความชื้น จากสูตร

$$\text{ปริมาณความชื้นร้อยละโดยน้ำหนัก} = \frac{W_2 - W_3}{W_2 - W_1} x100$$

โดยให้ W_1 = น้ำหนักของ moisture can (กรัม)

W_2 = น้ำหนักของ moisture can และตัวอย่างก่อนอบ (กรัม)

W_3 = น้ำหนักของ moisture can และตัวอย่างหลังอบ (กรัม)

2. การวิเคราะห์ค่าวอเตอร์แอคติวิตี (a_w)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. ตลับพลาสติก (a_w box)
2. เครื่องวิเคราะห์ค่าวอเตอร์แอคติวิตี

วิธีวิเคราะห์

1. เปิดเครื่องวิเคราะห์ค่าวอเตอร์แอคติวิตีทิ้งไว้ 30 นาที ก่อนการใช้งาน
2. ใส่ตัวอย่างไม่เกินครึ่งหนึ่งของตลับพลาสติกและต้องครอบคลุมพื้นที่ของก้นตลับพลาสติก
3. ทำความสะอาดขอบริมและด้านนอกของตลับพลาสติกให้สะอาด
4. นำตลับพลาสติกบรรจุตัวอย่างไปวางไว้ใกล้ ๆ กับเครื่องวิเคราะห์ค่าวอเตอร์แอคติวีตี เพื่อให้ตัวอย่างมีอุณหภูมิใกล้เคียงกับอุณหภูมิของช่องวัดตัวอย่าง (chamber)
5. ใส่ตลับพลาสติกลงในลิ้นชักใส่ตัวอย่าง ปิดลิ้นชัก
6. หมุนปุ่มของลิ้นชักจากตำแหน่ง OPEN/LOAD ไปยังตำแหน่ง READ
7. เมื่อเครื่องเริ่มทำการวัดค่าวอเตอร์แอคติวิตีจะมีสัญญาณเตือนหนึ่งครั้ง เมื่อเครื่องทำการวัดค่าวอเตอร์แอคติวิตีเสร็จเรียบร้อยจะมีสัญญาณเตือน หน้าจอ LCD จะแสดงค่าวอเตอร์แอคติวีตีที่อ่านได้พร้อมอุณหภูมิของตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ค่าความเป็นกรดด่าง

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. เครื่องมือวัดค่าความเป็นกรดด่าง

วิธีวิเคราะห์

1. ชั่งตัวอย่าง กรณีตัวอย่างสดให้ชั่งตัวอย่าง 5 กรัม ผสมกับน้ำกลั่น 20 มิลลิลิตร กรณีตัวอย่างแห้งให้ชั่งตัวอย่าง 2 กรัม ผสมน้ำกลั่น 20 มิลลิลิตร
2. คนให้ผสมเข้ากัน แล้วตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 1 ชั่วโมง
3. นำไปวัดค่าความเป็นกรดด่างโดยเครื่องวัดค่าความเป็นกรดด่าง ซึ่งมีการสอบเทียบกับสารละลายบัฟเฟอร์มาตรฐานแล้ว วัดโดยใช้ glass electrode จุ่มลงในสารตัวอย่าง แช่ไว้ประมาณ 5 วินาที อ่านค่าที่ได้และบันทึกผล

4. การวิเคราะห์ปริมาณไขมันโดยวิธีซอล์กเลต (AOAC, 2000)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. บีกเกอร์
2. ขวดก้นกลม ขนาด 250 มิลลิลิตร
3. ทิมเบอร์กระดาษ (cellulose thimble)
4. กระดาษกรอง Whatman เบอร์ 1
5. โถดูดความชื้น (desiccator) ที่มีสารดูดความชื้น
6. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์
7. ตู้อบลมร้อนแบบไฟฟ้า
8. ชุดสกัดซอล์กเลต

สารเคมี

1. ปิโตรเลียมอีเทอร์

วิธีวิเคราะห์

1. อบขวดก้นกลมด้วยตู้อบไฟฟ้าที่อุณหภูมิ 100 ± 2 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที ทำให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนัก (W_1)
2. ชั่งตัวอย่างที่ผ่านการอบไล่ความชื้นแล้วโดยใช้เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์ ปริมาณ 2 กรัม (W) ใส่ในบีกเกอร์ เทผ่านกรวยกรองลงไปทิมเบอร์ที่มีกระดาษกรองรองรับภายใน แล้ววางทิมเบอร์ลงในชุดสกัดซอล์กเลต
3. สกัดโดยใช้ปิโตรเลียมอีเทอร์ตามเวลาที่กำหนด (ขึ้นกับปริมาณไขมันในตัวอย่าง)
4. เมื่อทำการสกัดครบเวลาที่กำหนดแล้วให้ระเหยปิโตรเลียมอีเทอร์ออกจากตัวอย่าง
5. นำขวดก้นกลมที่มีไขมันเหลืออยู่ไปอบด้วยตู้อบไฟฟ้าอุณหภูมิ100–105 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที ทำให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนัก
6. อบต่ออีกครั้งประมาณ 30 นาที จนได้น้ำหนักคงที่ ชั่งน้ำหนัก (W_2)
7. คำนวณปริมาณไขมัน จากสูตร

$$\text{ปริมาณไขมัน ร้อยละโดยน้ำหนัก} = \frac{W_2 - W_1}{W} x100$$

โดยให้ W_1 = น้ำหนักขวดก้นกลม (กรัม)

W_2 = น้ำหนักขวดก้นกลมและไขมัน (กรัม)

W = น้ำหนักตัวอย่าง (กรัม)

5. การวิเคราะห์ปริมาณโปรตีนโดยวิธีเคลดาห์ล (AOAC, 2000)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. หลอดเคลดาห์ล
2. บีกเกอร์
3. ขวดรูปชมพู ขนาด 250 มิลลิลิตร
4. กระบอกตวง ขนาด 100 มิลลิลิตร
5. ชุดกลั่นโปรตีน
6. ชุดย่อยโปรตีน
7. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์
8. ตู้ดูดควัน

สารเคมี

1. กรดซัลฟูริคเข้มข้น ($H_2 SO_4$) ร้อยละ 98 (w/v)
2. ตัวเร่งปฏิกิริยาผสม ประกอบด้วย โซเดียมซัลเฟต ($Na_2 SO_4$) ปราศจากไนโตรเจน ร้อยละ 96 และคอปเปอร์ซัลเฟต ($Cu_2SO_45H_2O$) ปราศจากไนโตรเจน ร้อยละ 4
3. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) ความเข้มข้นร้อยละ 40 (w/v)
4. สารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริค ($H_2 SO_4$) ความเข้มข้น 1 นอร์มอล มีอายุการเก็บรักษา 1 เดือน หากครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วยังมีสารละลายมาตรฐานนี้เหลือมากพอสำหรับการใช้งาน ให้นำสารละลายไปหาความเข้มข้นที่แน่นอนใหม่ (re-standardize) หรือนำไปใช้งานอื่นที่ไม่ต้องการความเข้มข้นที่แน่นอน
5. อินดิเคเตอร์ผสม ประกอบด้วยสารละลายเมทิลเรด (methyl red) ความเข้มข้นร้อยละ 0.2 (w/v) ในแอลกอฮอล์ผสมกับสารละลายโบรโมครีซอลกรีน (bromocresol green) ความเข้มข้นร้อยละ 0.2 (w/v) ในแอลกอฮอล์ อัตราส่วน 1 : 5
6. สารละลายกรดบอริค ความเข้มข้นร้อยละ 4 (w/v)

วิธีวิเคราะห์

1. ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนโดยใช้บีกเกอร์ ใส่ตัวอย่าง 0.5 – 2.0 กรัม และชั่งน้ำหนัก (W_1) ถ่ายตัวอย่างลงในหลอดเคลดาห์ล แล้วชั่งน้ำหนักบีกเกอร์ที่ถ่ายตัวอย่างออกแล้ว (W_2) ทำ blank ควบคู่ไปด้วย
2. เติมตัวเร่งปฏิกิริยาผสมจำนวน 8 กรัม

3. เติมสารละลายกรดซัลฟูริคเข้มข้น 25 มิลลิลิตรโดยเอียงขวดและค่อย ๆ รินกรดลงข้างๆ หลอดเพื่อล้างตัวอย่างที่อาจติดอยู่ข้างหลอดให้หมด และค่อย ๆ เขย่าตัวอย่างเบา ๆ
4. นำไปย่อยด้วยความร้อนโดยใช้ชุดย่อยโปรตีน ทำการย่อยตัวอย่างจนได้สารละลายใส จึงปิดชุดย่อย รอจนสารละลายเย็นและไม่มีไอระเหยของกรด
5. นำสารละลายที่ได้ไปต่อกับเครื่องกลั่นโปรตีน นำฟลาสก์ที่มีสารละลายกรดบอริค จำนวน 50 มิลลิลิตร และหยดอินดิเคเตอร์ลงไป 3 – 5 หยด แล้วรองรับที่ปลายส่วนควบแผ่น (condenser) อยู่ต่ำกว่าสารละลาย
6. เติมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ความเข้มข้นร้อยละ 40 ให้มีปริมาณมากเกินพอ ข้อสังเกตคือ ถ้าปริมาณด่างมากเกินพอ สารละลายจะมีสีดำถ้ายังไม่เกิดสีดำให้เติมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เพิ่มอีก 5 – 10 มิลลิลิตร
7. เปิดเครื่องเริ่มทำการกลั่น โดยให้ทำ blank ก่อน แล้วจึงทำการกลั่นตัวอย่าง
8. นำสารละลายที่กลั่นได้ไปไตเตรทกับสารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริคจนได้จุดยุติ คือสังเกตสีชมพูปรากฏขึ้นและสารละลายมีสีเทาอมม่วง
9. บันทึกปริมาตรสารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริคที่ใช้ในการไตเตรท นำไปคำนวณหาปริมาณโปรตีนทั้งหมด
10. คำนวณปริมาณโปรตีน จากสูตร

$$\text{ปริมาณไนโตรเจนร้อยละโดยน้ำหนัก} = \frac{(Va - Vb) \times N \times 1.4007}{(W_1 - W_2)}$$

โดยให้

Va = ปริมาตรของสารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริค ที่ใช้ในการไตเตรทตัวอย่าง (มิลลิลิตร)

Vb = ปริมาตรของสารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริค ที่ใช้ในการไตเตรท blank (มิลลิลิตร)

N = ความเข้มข้นของสารละลายมาตรฐานกรดซัลฟูริค (นอร์มอล)

W_1 = น้ำหนักบีกเกอร์และตัวอย่าง (กรัม)

W_2 = น้ำหนักบีกเกอร์ที่ถ่ายตัวอย่างออกเรียบร้อยแล้ว (กรัม)

ปริมาณโปรตีน (ร้อยละของน้ำหนัก) = ปริมาณไนโตรเจนร้อยละของน้ำหนัก x แฟเตอร์ โดยค่าแฟกเตอร์ของตัวอย่าง คือ 6.25

6. การวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำ (AOAC, 2000 : Method no. 991.42)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. fritted crucible porosity no. 2 (ก่อนใช้ให้นำไปเผาที่อุณหภูมิ 525 องศาเซลเซียส นาน 1 ชั่วโมง นำมาล้างด้วยน้ำ ทิ้งให้แห้ง บรรจุซีไลท์ 0.5 กรัม ลงใน fritted crucible และกระจายซีไลท์ให้ทั่วโดยการเขย่าเบา ๆ แล้วนำไปอบที่อุณหภูมิ 130 องศาเซลเซียส จนน้ำหนักคงที่ ทำให้เย็น และเก็บในโถดูดความชื้นจนกระทั่งนำไปใช้)
2. โถดูดความชื้น (desiccator) ที่มีสารดูดความชื้นอยู่ภายใน
3. เตาเผา
4. ตู้อบลมร้อน
5. hot plate stirrer
6. บีกเกอร์
7. เทอร์โมมิเตอร์
8. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์
9. เครื่องวัดค่าความเป็นกรดด่าง

สารเคมี

1. สารละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 95
2. สารละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 78
3. อะซีโตน
4. สารละลายฟอสเฟตบัฟเฟอร์ความเข้มข้น 0.08 โมลาร์ pH 6.0 (เตรียมโดยละลาย 1,4000 กรัมของโซเดียมฟอสเฟตไดเบสิคแอนไฮดรัส และ 10.94 กรัมของโซเดียมฟอสเฟตโมโนเบสิคไดไฮเดรต ในน้ำกลั่น 700 มิลลิลิตร แล้วปรับปริมาณให้ได้ 1 ลิตร ตรวจวัดพีเอชด้วยค่าวัดค่าความเป็นด่าง)
5. เอนไซม์อัลฟาอะมัยเลส
6. เอนไซม์โปรตีเอส
7. เอนไซม์อะมัยโลกลูโคซิเดส
8. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ความเข้มข้น 0.275 โมลาร์
9. สารละลายไฮโดรคลอริกความเข้มข้น 0.325 โมลาร์
10. ซีไลท์ (acid washed)

วิธีเตรียมตัวอย่าง

1. ในกรณีที่ตัวอย่างแห้งสามารถนำไปวิเคราะห์ได้ทันทีส่วนในกรณีที่ตัวอย่างเปียกให้อบตัวอย่างให้แห้งก่อนนำไปวิเคราะห์
2. นำตัวอย่างไปบดให้มีความขนาด 0.3 – 0.5 มิลลิเมตร
3. เก็บตัวอย่างที่แห้งและบดแล้วในโถดูดความชื้นจนกระทั่งนำไปใช้

วิธีวิเคราะห์

1. ชั่งตัวอย่าง 1 กรัม ใส่ในบีกเกอร์จำนวน 2 บีกเกอร์ น้ำหนักของตัวอย่างทั้ง 2 บีกเกอร์ควรต่างกันไม่เกิน 20 มิลลิกรัม (ในการวิเคราะห์ให้ทำ Blank ควบคู่กับการวิเคราะห์ตัวอย่างด้วย)
2. เติมสารละลายฟอสเฟตบัฟเฟอร์ 50 มิลลิลิตร ลงในแต่ละบีกเกอร์ (วัดและปรับพีเอชให้ได้ 6.0 ± 0.2)
3. เติมเอนไซม์อัลฟาอะมัยเลสจำนวน 1 มิลลิลิตร ลงในแต่ละบีกเกอร์ ปิดบีกเกอร์ด้วยอลูมิเนียมฟอยล์ แล้วนำไปแช่ในน้ำเดือดเป็นเวลา 15 นาที โดยเขย่าบีกเกอร์เบา ๆ ทุก 5 นาที จากนั้นทำให้สารละลายเย็นจนถึงอุณหภูมิห้อง แล้ววัดและปรับพีเอชให้ได้ 7.5 ± 0.2 โดยการเติมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ด้วยความเข้มข้นร้อยละ 0.275 โมลาร์ จำนวน 10 มิลลิลิตร
4. เติมเอนไซม์โปรตีเอสจำนวน 5 มิลลิลิตร ลงในแต่ละบีกเกอร์ ปิดบีกเกอร์ด้วยอลูมิเนียมฟอยล์ แล้วนำไปแช่ในน้ำอุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 นาที โดยกวนตลอด ทำสารละลายให้เห็น วัดและปรับพีเอชให้ได้ 4.0 – 6.0 โดยการเติมสารละลายกรดไฮโดรคลอริคความเข้มข้นร้อยละ 0.325 โมลาร์ จำนวน 10 มิลลิลิตร
5. เติมเอนไซม์อะมัยโลกลูโคซิเดสจำนวน 0.3 มิลลิลิตร ลงในแต่ละบีกเกอร์ ปิดบีกเกอร์ด้วยอลูมิเนียมฟอยล์ แล้วนำไปแช่ในน้ำอุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 นาที โดยกวนตลอด
6. ทำ fritted crucible ที่เตรียมไว้ให้เปียก และกระจายซีไลท์ด้วยน้ำกลั่นเล็กน้อยแล้วจึงนำสารละลายในบีกเกอร์มากรอง จากนั้นล้าง residue ด้วยน้ำกลั่นจำนวน 2 รอบ ๆ ละ 10 มิลลิลิตร ล้างด้วยสารละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 95 จำนวน 2 รอบ ๆ ละ 10 มิลลิลิตร (เก็บของเหลวที่กรองได้ทั้งหมดไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ละลายน้ำได้ต่อไป)

7. นำ fritted crucible ที่มี residue ไปอบด้วยตู้อบลมร้อนอุณหภูมิ 105 องศาเซลเซียส นาน 5 ชั่วโมง จากนั้นทำให้เย็นในโถดูดความชื้น แล้วนำไปชั่งน้ำหนักเพื่อหาน้ำหนักของ residue
8. ขูด residue จาก fitted crucible อันแรกเพื่อนำไปหาปริมาณโปรตีน
9. ขูด residue จาก fitted crucuble อันที่สองเพื่อนำไปหาปริมาณเถ้า (โดยนำไปเผาในเตาเผาที่อุณหภูมิ 525 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 ชั่วโมง)
10. คำนวณปริมาณเส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำจากสูตร

$$\text{เส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำ (ร้อยละ)} = \frac{(residue - P - A - B)}{sample} x100$$

โดยให้

น้ำหนัก residue = ค่าเฉลี่ยของน้ำหนัก residue ที่ใช้ (มิลลิกรัม)

P = น้ำหนักโปรตีนของ residue จาก fitted crucible อันแรก (มิลลิกรัม)

A = น้ำหนักเถ้าของ residue จาก fitted crucible อันที่สอง (มิลลิลิตร)

B = blank (มิลลิกรัม) คำนวณจาก

Sample = น้ำหนักตัวอย่าง

blank = น้ำหนัก residue ของ blank – ปริมาณโปรตีนของ blank - ปริมาณเถ้าของ blank

น้ำหนักตัวอย่าง = ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัวอย่างที่ใช้ (มิลลิกรัม)

7. การวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ละลายน้ำ (AOAC, 2000 : Method no. 993.19)

เครื่องมือและอุปกรณ์

เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำ

สารเคมี

เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำ

วิธีวิเคราะห์

1. นำของเหลวที่กรองได้จากการวิเคราะห์ปริมาณเส้นใยอาหารที่ไม่ละลายน้ำมาปรับน้ำหนักให้ได้ 100 กรัม ด้วยน้ำกลั่น
2. เติมสารละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 95 ที่มีอุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียสจำนวน 400 มิลลิลิตรลงไป แล้วทิ้งให้ตกตะกอนที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 60 นาที

3. ทำ fritted crucible ที่เตรียมไว้ให้เปียก และกระจายซีไลท์ด้วยสารละลายเอทานอลความเข้มข้นร้อยละ 78 แล้วจึงนำของเหลวที่กรองได้หลังปรับน้ำหนักมากรอง
4. ล้าง residue ด้วยสารละลายเอทานอลความเข้มข้น ร้อยละ 78 จำนวน 3 รอบๆละ 20 มิลลิลิตร ล้างด้วยสารละลายเอทานอลความเข้มข้น ร้อยละ 95 จำนวน 2 รอบๆละ 10 มิลลิลิตร ล้างด้วยอะซีโตนจำนวน 2 รอบๆ ละ 10 มิลลิลิตร
5. นำ fritted crucible ที่มี residue ไปอบด้วยตู้อบลมร้อนอุณหภูมิ 105 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 5 ชั่วโมง จากนั้นทำให้เย็นใน โถดูดความชื้น แล้วนำไปชั่งน้ำหนักเพื่อหาน้ำหนักของ residue
6. ขูด residue จาก fritted crucible อันแรกเพื่อนำไปหาปริมาณโปรตีน
7. ขูด residue จาก fritted crucible อันที่สองเพื่อนำไปหาปริมาณเถ้า
8. คำนวณปริมาณเส้นใยอาหารที่ละลายน้ำจากสูตร

$$\text{เส้นใยอาหารที่ละลายน้ำ (ร้อยละ)} = \frac{(residue - P - A - B)}{sample} x100$$

โดยให้

น้ำหนัก residue = ค่าเฉลี่ยของน้ำหนัก residue ที่ใช้ (มิลลิกรัม)

P = น้ำหนักโปรตีนของ residue จาก fritted crucible อันแรก (มิลลิกรัม)

A = น้ำหนักเถ้าของ residue จาก fritted crucible อันที่สอง (มิลลิลิตร)

B = blank (มิลลิกรัม) คำนวณจาก

Sample = น้ำหนักตัวอย่าง

blank = น้ำหนัก residue ของ blank – ปริมาณโปรตีนของ blank - ปริมาณเถ้าของ blank

น้ำหนักตัวอย่าง = ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัวอย่างที่ใช้ (มิลลิกรัม)

8. การวิเคราะห์ปริมาณเถ้า (AOAC, 2000)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. ถ้วยกระเบื้อง (crucible)
2. โถดูดความชื้น (desiccator)
3. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์ ชั่งน้ำหนักได้ละเอียด 0.1 มิลลิลิตร
4. เตาเผา

วิธีวิเคราะห์

1. เผาถ้วยกระเบื้องในเตาเผาที่อุณหภูมิ 550 องศาเซลเซียส นาน 1 ชั่วโมง ทำให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนัก (W_1)
2. ชั่งตัวอย่างให้ทราบน้ำหนักแน่นอน 2 กรัม (W_2) ใส่ในถ้วยกระเบื้องที่ผ่านการเผาและทราบน้ำหนักแน่นอน
3. นำไปเผาบนตะเกียงบุนเซนจนหมดควัน แล้วนำไปเผาต่อในเตาเผาที่อุณหภูมิ 550 องศาเซลเซียส จนกระทั่งได้เถ้าสีขาว
4. นำออกจากเตาเผาและทำให้เย็นในโถดูดความชื้น ชั่งน้ำหนัก (W_3)
5. คำนวณปริมาณเถ้า จากสูตร

$$\text{ปริมาณเถ้า ร้อยละโดยน้ำหนัก} = \frac{(W_3 - W_1)}{W_2} \times 100$$

โดยให้ W_1 = น้ำหนักของถ้วยกระเบื้อง (กรัม)
W_2 = น้ำหนักของตัวอย่างที่ใช้ (กรัม)
W_3 = น้ำหนักของถ้วยกระเบื้องและตัวอย่างหลังเผา (กรัม)

9. การหาปริมาณกรดโดยการไตเตรท (อรทัย, 2547)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. ปิเปต
2. บีกเกอร์ 100 มิลลิลิตร
3. ขวดรูปชมพู่ ขนาด 125 มิลลิลิตร

สารเคมี

1. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 0.1 โมลาร์ (NaOH0.1 N)
2. ฟีนอฟธาลีน (phenolphathalein indication)

วิธีวิเคราะห์

1. ใช้ปิเปตดูดตัวอย่างมา 20 มิลลิลิตร ใส่ลงในฟลาสก์ขนาด 125 มิลลิลิตร
2. หยดสารละลายฟีนอฟธาลีน ประมาณ 2 – 3 หยด เป็นอินดิเคเตอร์
3. นำไปไตเตรทกับสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ความเข้มข้น 0.1 โมลาร์จนสังเกตเห็นจุดยุติเป็นสีชมพูอ่อน บันทึกปริมาณของสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ที่ใช้ และคำนวณหาเปอร์เซ็นต์กรดทั้งหมดในรูปของกรดอะซีติก ดังนี้

$$\text{ปริมาณกรดอะซีติก (ร้อยละ)} = \frac{\text{ความเข้มข้นของ NaOH} \times \text{ปริมาตรNaOH ที่ใช้} \times 60 \times 100}{\text{ปริมาตรตัวอย่างที่ใช้ (ml)}}$$

10. การทดสอบลักษณะบ่งเอกลักษณ์ โซเดียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสชั้นคุณภาพอาหาร (มอก.1491-2541)

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. หลอดทดลอง
2. บีกเกอร์ 100 มิลลิลิตร
3. ขวดรูปชมพู่ ขนาด 150 มิลลิลิตร
4. เครื่องชั่งไฟฟ้าสำหรับงานวิเคราะห์ ชั่งน้ำหนักได้ละเอียด 0.1 มิลลิลิตร
5. กระดาษกรอง Whatman เบอร์ 1

สารเคมี

1. สารละลายคอปเปอร์(II) ซัลเฟตเพนตะไฮเดรต 0.125 กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร
2. สารยูเรนิลแอซีติก
3. กรดเกลเซียลแอซีติก
4. สารโคบอลต์แอซีเทต

การเตรียมสารตัวอย่าง

1. ชั่งสารตัวอย่าง 1 กรัม เติมน้ำกลั่น 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร
2. นำไปอุ่นให้ร้อน 70 องศาเซลเซียสและคนตลอดเวลา
3. ตั้งทิ้งไว้ให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง

วิธีวิเคราะห์

1. ตวงสารละลายตัวอย่าง 10 ลูกบาศก์เซนติเมตร ใส่ลงในขวดรูปชมพู่
2. เติมสารละลายคอปเปอร์(II) ซัลเฟต 10 ลูกบาศก์เซนติเมตร เขย่าให้เข้ากัน และสังเกตุสีของตะกอน (W_1)
3. กรองสารละลายจากข้อ 2. ใส่ลงในขวดรูปชมพู่ แบ่งสารละลายใส่หลอดทดลอง 2 มิลลิลิตร
4. เติมสารละลายโคบอลต์-ยูเรนิลแอซีเทต 10 มิลลิลิตร เขย่าให้เข้ากันและสังเกตุสีของตะกอน (W_2)

ถ้าสารตัวอย่างเป็นสารโซเดียมคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลส สีของตะกอน (W_1) ต้องเป็นสีฟ้าและสีของตะกอน (W_2) ต้องเป็นสีเหลือง

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบการทดลอง

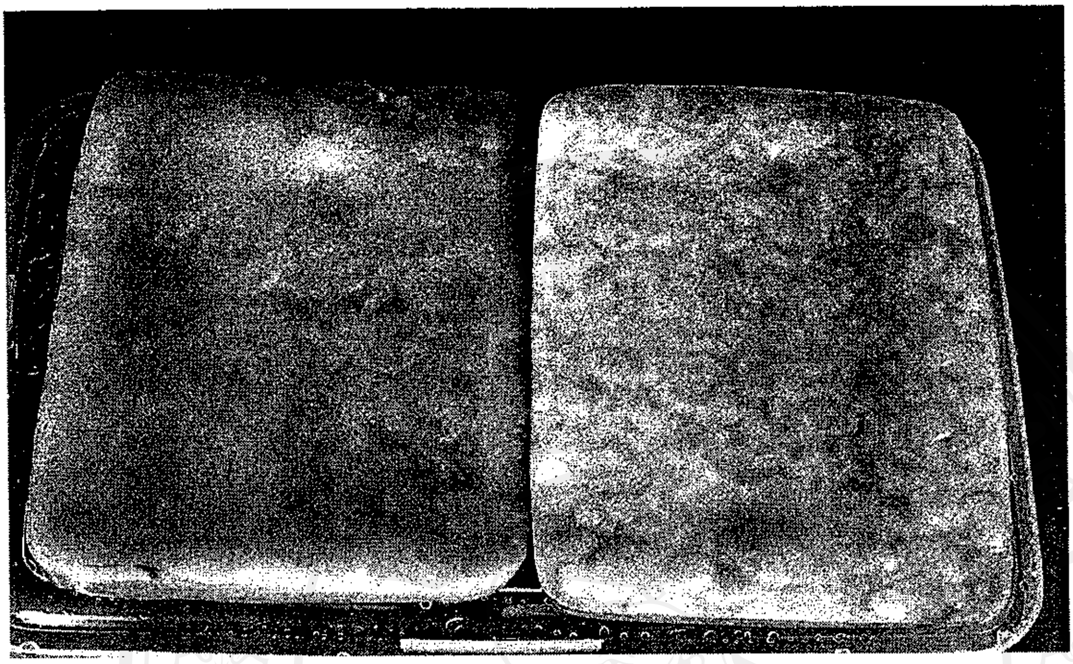

ภาพ ค-1 แผ่นเซลลูโลสจากกล้วยน้ำว้า (รูปด้านบน)

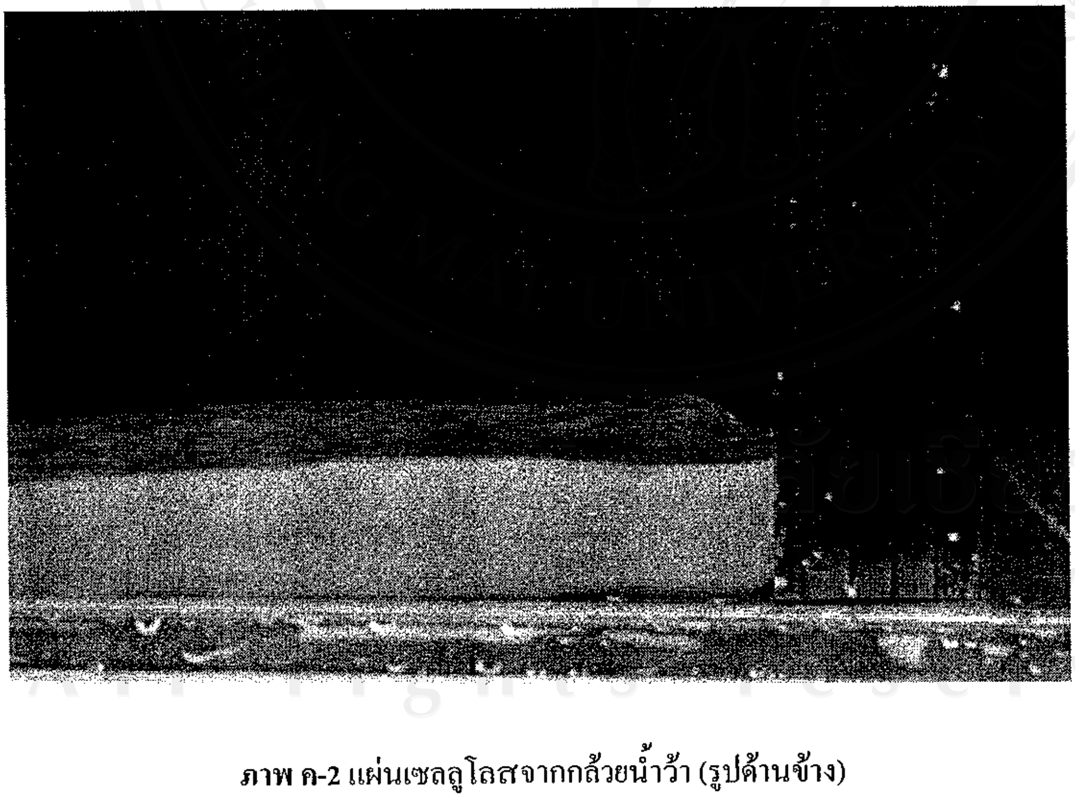

ภาพ ค-2 แผ่นเซลลูโลสจากกล้วยน้ำว้า (รูปด้านข้าง)

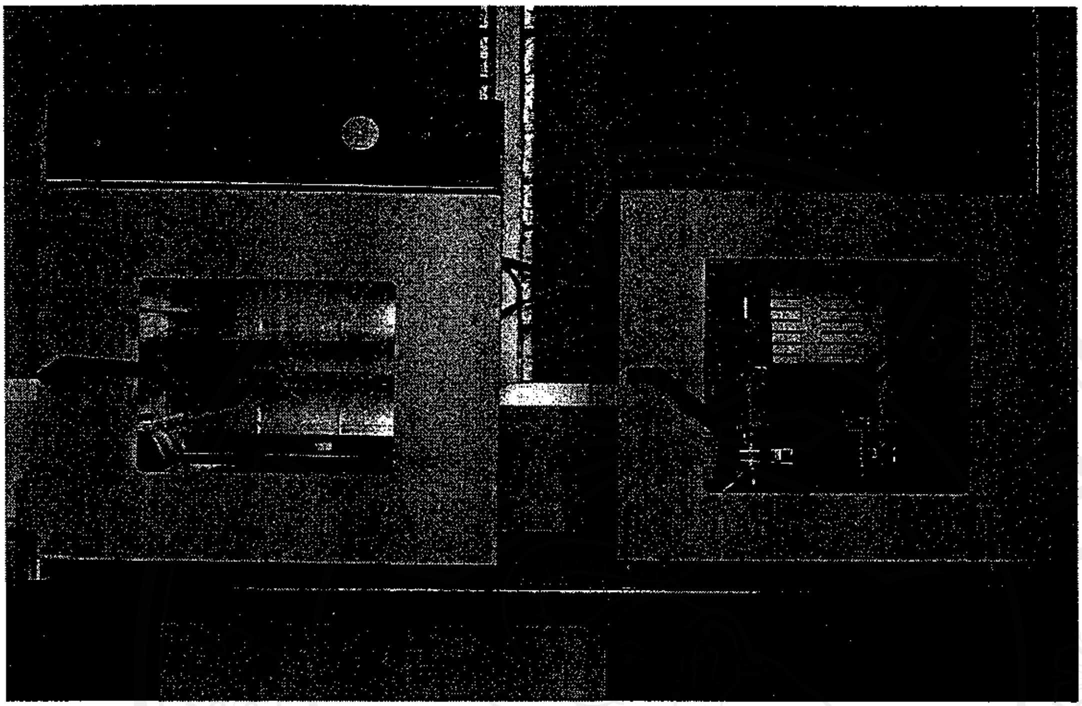

ภาพ ค-3 เครื่องอบแห้งแบบสุญญากาศ

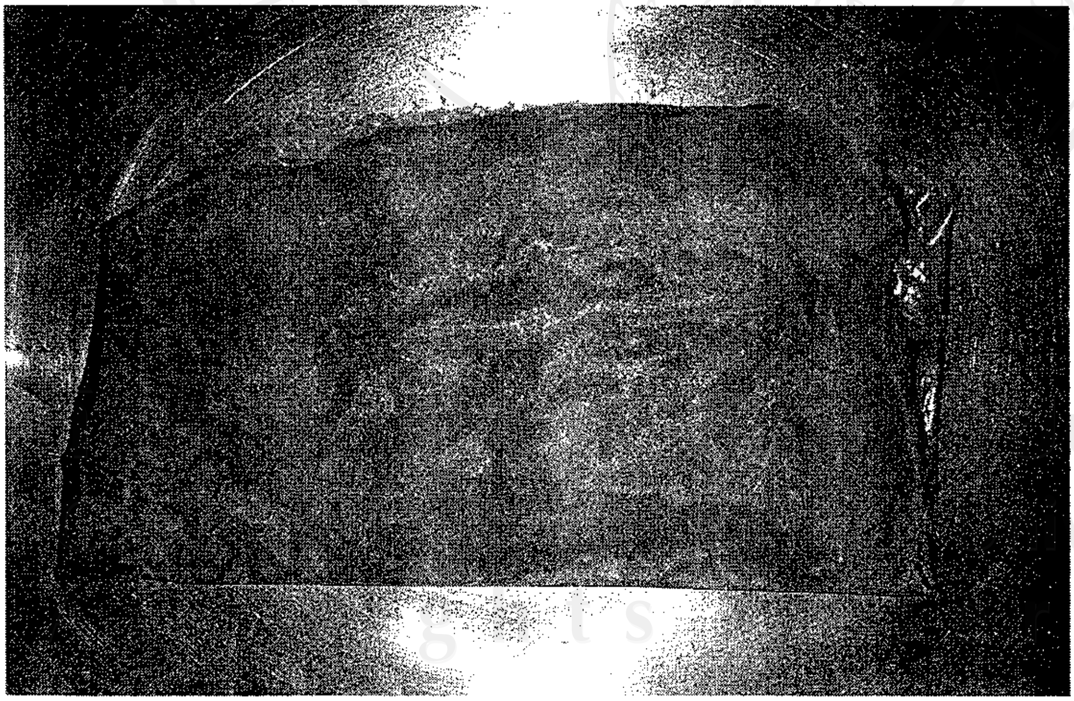

ภาพ ค-4 เซลลูโลสแห้งจากเครื่องอบแห้งแบบสุญญากาศ

ใหม่
versity
v e d

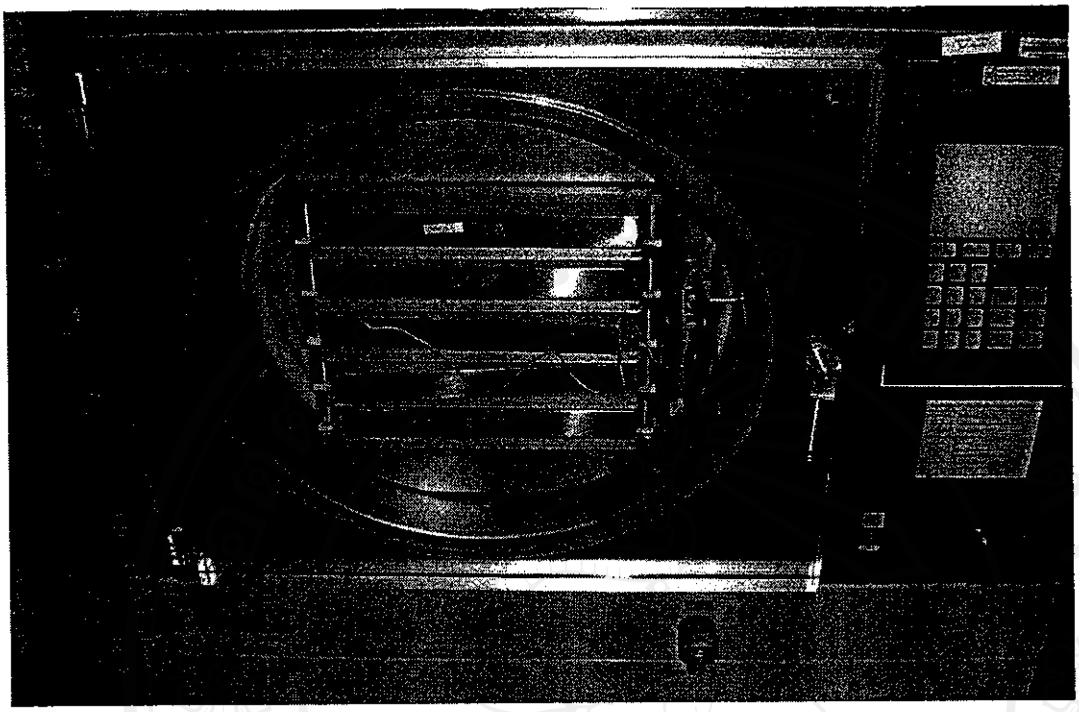

ภาพ ค-5 เครื่องอบแห้งแบบแช่เยือกแข็ง

ภาพ ค-6 เซลลูโลสแห้งจากเครื่องอบแห้งแบบแช่เยือกแข็ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศิริเพ็ญ สิริโรจนพุฒิ
วัน เดือน ปี เกิด	4 กันยายน 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จ. พิจิตร ปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาจุลชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2546